

A színes kérdés (colour problem)

Irta: Tóthludassy J.

A colour problem, a vörös, fekete és sárga fajok kérdése, az Északamerikai Egyesült Államok egyik legégetőbb és legnehezebb problémája. Különösen aktuálisnak tűnik ez fel ma, a fajbiológia, fajtudományok virágzásának idején. A napirenden levő bojkottok, lincselések, a Klu-Klux-Klan működése, emigrációs törvények, deportálások mind erre mutatnak, cikkek, könyvek, viták és mozgalmak utalnak erre a problémára. Ugy tűnik fel, mintha minden ezen a problémán fordulna meg, nagyképű megállapítások, fontoskodó megoldás-kísérletek ordítva hirdetik, hogy minden baj gyökere bizonyos változtathatatlan természeti adottságok, át nem hidalható különbségek emberek között. A különböző fajok egymáshoz való viszonyában mutatkozik meg a történelem, ezeknek egymással való harcából fakad a kultúra, az emberiség haladása. Kifelé és befelé ezen különbözőséget akarják öntudatossá tenni és ezt a harcot elhatározóvá, szemben azon különbözőséggel és azzal a harccal, amely a történelem menetét és a haladást tényleg meghatározza és amelynek kimenetelétől félnek.

A faji, nemzetiségi, kisebbségi kérdések bármely időben és bárhol mindig bizonyos analógiát mutatnak és hasonló problémákat vetnek fel. Ez a tény teszi nekünk az amerikai színes kérdést aktuálisná és — mutatis mutandis — itt Európában, a mi körülményeink között is tanulságossá.

Sort fogunk deríteni ezen probléma tárgyalása folyamán az indiánokra, a négerekre, sárgákra és — mivel a kérdés ma már itt nem áll meg — a bevándorlásra és a bevándorolt tömegekre, az alsóbb- és felsőbbrendű fajok asszimilációjának kérdésére. Igyekszünk pedig történelmileg vizsgálni a kérdést, ami azt jelenti, hogy a későbbiek megértéséhez gyakran már ismert történelmi tényekre kell visszaillesztanunk. Kezdjük a vörös kérdéssel.

Kolumbusz Kristóf és társai az amerikai partokon vadászattal és halászáttal foglalkozó, rézbőrű őslakosságot találtak, akik a félelem minden jele nélkül, gyermekies bizalommal mentek az ismeretlen fehérek elé. A felfedező kalandorharcosok lelkiismeret-furdalás nélkül kifosztották és kardélre hányták a benszülött lakosságot. Mintha éppen csak a lakosság kiirtása lett volna a céljuk, vérebeket vittek magukkal Európából és ezeket bocsátották a védtelen rézbőrűekre. A vérebek, az európai fegyverek és brutális harcmódor rettenetes pusztítást vittek végbe a benszülöttek között, akik fejvesztetten menekültek. Addig békés boldog életet éltek, a természet bőkezűsége folytán a munkát alig ismerték, törzsi szervezeteik békésen éltek egymás mellett. Közös halász- és vadászterületeik voltak, társasan termeltek, ami munkamegosztást, tervszerű kooperációt jelentett, valamint a zsákmány egyenlő, vagy inkább a szükség szerint való felosztását. Termelésükre, törzsi szervezetükre és általában társadalmi berendezésükre most nem térhetünk ki, elég utalnunk arra, hogy primitív ősközösségben éltek,

amelynek szétdulása teljesen talajvesztetté tette őket és későbbi, sőt mai helyzetükre is végzetes lett. Életük állandó hajszává vált, kényszermunkára fogták őket, egymás ellen uszították törzseiket. Csapatostul menekültek a hegyek közé, ahol a hideg és az éhség ezrével pusztította őket. A hódítók itt tökéletes munkát végeztek, rövid idő alatt teljesen kiirtották a partvidék lakosságát.

A kontinens belsejében élő mexikói aztékek és perui inkák, valamint a tolték és maya-indiánok gazdasági és kulturális élete sokkal fejlettebb volt a partok vad törzseiénél, bár a földközi tenger és Ázsia népeinek kultúrája mögött jóval elmaradtak. Vályogból és kőből épült várszerű házakban éltek, főterményüket a kukoricát és más veteményeket mesterségesen öntözött kertekben művelték. Háziállataik is voltak, ismerték az ércek feldolgozását, gyönyörű agyagkészítményeik voltak. Papirost is készítettek agavéból, amelyre feljegyezték ideográfiai jelekkel történelmük nagyobb eseményeit, naptáruk is volt 365 napos évvel. Legnagyobb részét ősközösségekben, kommunális szervezetben éltek, bár az őstermelés mellett feudális berendezkedést és monarhikus államformát is találtak a felfedezők. A spanyol, angol és portugál hódítók fokozatosan tönkretették kultúrájukat. Természetesen nem tudták volna teljesen legyőzni az őslakosságot a csekélyszámu hódítók, ha nem folyamodnak a régi recepthez: egymás ellen uszították az indián törzseket és a harcokban elgyengült indiánokat azután könnyen ártalmatlanokká tették. A harcokban elfogott indiánokat, ha ellenállásuk miatt fel nem koncolták, deportálták és kényszermunkára fogták. Korán rájöttek arra a gondolatra, hogy velük műveltetik meg a földet, azonban a szabad élethez szokott népet nem lehetett rabságban tartani. Így pl. a Haiti szigetre, a bányákba hurcolt indiánok éhségsztrájkot kezdtek, amelynek eredményeképpen legnagyobb részük éhenhalt. Három évszázad van tele véres indiánháborúkkal; nem tudták őket sem kiirtani, sem rabságba hurcolni. Megközelíthetetlen helyekre huzódtak vissza és onnan nyugtalanították a települő angolokat, spanyolokat, portugálokat. Így a telepések nem használhatták fel az őslakosságot arra, hogy az óriási elfoglalt területeket velük műveltessék meg.

Az ujonnan alakult déli államokban pedig nagy szükség lett volna munkaerőre, mert az éghajlat lehetővé tette nagykiterjedésű ültetvények kifejlődését, tömegmunkával üzött termelést. Cromwell ír hadifoglyokkal, politikai elítéltekkel pótolta a munkaerő hiányát, valóságos rabszolgakereskedelem indult meg a déli ültetvényeken. Ilyen körülmények között természetesen minden eszközzel igyekeztek az indiánokat is munkára fogni. Egyes esetekben sikerült is ez, azonban tömegesen sohasem tudták az indiánokat az ültetvényeken rabszolgákká alkalmazni. Sokkal alkalmasabb és olcsóbb munkaerő volt a néger — akikről majd külön beszélünk.

A hódító harcok multán a fejlődő és gazdagodó telepítvények gondoskodtak arról, hogy a rézbőrűek kivegyék a részüket az európai keresztény civilizációból, megismertették velük a pálinkát,

kockajátékot, kártyát, kereszténységet. A pálinka és kockajáték többnyire gyilkossággal végződött és büntetőexpedíciókkal. A nyereszkesedési vágy, az egyéni verseny, amit addig primitív termelési és fogyasztási rendszerükben nem ismertek, tökéletesen megfertőzte őket. A kereszténység is kivette részét, a jámbor jezsuiták a megkeresztelkedni vonakodó indiánokat szent meggyőződéssel fojtatták a patakok keresztelővizébe, ad majorem gloriam Dei et Hispaniae.

A múlt század folyamán állandóan szorították őket nyugat felé, újból és újból megállapították a végleges határokat, amelyeken belül szabadon élhetnek, de mindig a fehérek szegték meg az egyezményt. Mind kisebb és kisebb területekre szorították őket össze, az u. n. rezervált területekre. Közösségüket megbontották, a termelésből kitudták, mint munkásokat kihasználták, iskoláikba be nem engedték. A fejlődés minden lehetőségétől megfosztották, az angolszász, keresztény ültetvényesek zárt érdekközösségén, az északi államok fejlett fehér kereskedelmén megtört az asszimiláció igyekezete.

Korán felléptek Amerikában a fehér faj védelmére, a fehér faj szupremációjának biztosítására alakult mozgalmak és jelszavak. Titkos szövetségek óriási propagandával kezdtek dolgozni és munkájuk eredménye mindig bizonyos bojkottálását jelentette a nem fehér lakosságnak. A megélhetési lehetőségeket korlátozták számukra és az élet bizonyos területeiről teljesen kiszorították őket. Ez a fehér propaganda természetesen nem egyszerűen fehéret, hanem az u. n. nordic (északi) fajoknak hegemoniáját és végeredményben angolszász protestáns hegemoniát jelentett. A déli ültetvényesekét és az északi nagytőkéseket. Olyan zárt egységet alkottak, amellyel szemben különösen tehetetlen volt az indián. Az indiánokban még élénken él primitív ösközösségüknek emléke és ezzel együtt primitív léletszemléletük. Nem volt semmiféle átmenet az egyéni verseny, a kereskedelem, a tőke világába. Ez a mély szakadás tette őket talajvesztettekké és gyámoltalanokká és így a kapitalista rendszer vad hajszájában alul maradnak.

Teljesen védtelenül és tehetetlenül állnak egy nekik idegen világ forgatagában. Mit lehet velük kezdeni? A tőkés rendszer megtalálta felhasználhatóságukat. Számuk annyira megfogyott, hogy u. n. faji veszedelemről nem lehet beszélni, keveredésről nincsen szó, uszítani ellenük már nem lehet. Ma már csak egyszerűen pálinkával itatni és szavazás és sztrájk törés céljaira tenyészteni lehet őket. Évi penziót nyújtanak nekik és a szerencsétlen páriák azt a pénzt, amit a kormány ügynökei és renegát indiánügynökök kezén el nem csuszik, pálinkára váltják át. Teljesen vegetatív életre kényszerítik őket, népnevelés, kultúra helyett itatják, kábítják. A fejlődés és haladás minden reménye nélkül tespednek a rezervált területen, várva a nekik rezervált két funkcióra, amelyért tenyészti őket: a szavazásra és sztrájk törésre. Mikor századunk első tizedében megadták az indiánoknak az általános szavazati jogot, szörnnyű futtatás indult meg a szavazatokért, ami megint csak

pálinkát jelentett a vörösbőrűeknek. Az indiánokat pálinkával, a fehéreket fajteóriával kábítják és terelik el figyelmüket mélyebben járó problémákról. Ugyanezt a pálinkát és kábítószer használja a tőkés rendszer az indiánok másik használati értékének kihasználásában, a sztrájkötöréseknél. A legolcsóbb sztrájkötörők, a legalacsonyabban fizetett brávók ezek a pálinkával itatott vörösök.

Mert ezeket a nyomorult, kábított, kihasználta vörösöket egy-sorsu, egyéredkü fehér munkástársaik ellen használja fel az a rendszer, amelynek hatalmát szolgálja pálinka, fajteória, tudomány és vallás.

Folyt. köv.

P Á L Y Á Z A T

Új élet a mai társadalomban

Irta: Jancsuskó Gábor

Új élet a mai társadalomban!

Amikor ezeket a szavakat leirom, önkénytelenül is arra gondolok, hogy mit irhattak volna apáink, ha 25—35 évvel ezelőtt valaki feladta volna nekik ugyanezt a témát. Azt hiszem tollszáruk végét rágva, sok-sok órát töltöttek volna el megkezdett és összevissza törölt sorok felett és a végén azzal csapták volna oda a tollat, hogy: erről nincs mit írni.

Valóban azt hiszem, hogy — a maihoz képest — nem is volt új élet az akkori társadalomban. Akkor az élet csak a régi folytatása volt. A fiatalok egyszerűen átvették az öregek örökségét. Ha tanoncok voltak, tudták, hogy majd egyszer üzletet nyitnak, ha polgárit vagy kereskedelmit végeztek, várták őket a vállalatok, bankok, az egyetemisták tudták, hogy diplomájuk biztos megélhetést nyújt majd nekik. A kezdő állami hivatalnok abban a pillanatban, amikor először leült íróasztalához, elővehetett egy ceruzát és papirozt és kiszámithatta pontosan, mikor emelik majd fel a fizetését, mikor lép felső csoportokba, mikor nőszülhet meg, hány gyermeket nevelhet fel, mikor mehet nyugdíjba és mennyi pénzt takaríthat meg. Akinek készpénze volt, nyugodtan betehette a bankba és kiszámithatta előre, hogy az majd ennyi és ennyi kamatot fog hozni, ami tíz év múlva ennyit és ennyit jelent.

Ismétlem, az akkori társadalomban nem kellett új életet kezdeni. A fiataloknak csak be kellett illeszkedni a rendes polgári élet nyugodt folyásába. Nem törték az ifjak életébe mindenfajtaú felforgató világnézetek, nem dultak harcok különböző áramlatok és ellentétek között. Békés, nyugodt csendes élet folyt, olyan nyugodtan hömpölygött, mint egy hatalmas, széles folyó.